

ישיבת המאה ושתיים

יום ה' בניסן תשל"א, בשעות 3.00-7.00 אחה"צ בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים האדונים אברמסון, בלאו, בן-חיים, דותן, מלמד, מלצר, סדן, רבין, רוזנטל, ריבלין, שלי.

החברים היועצים האדונים ברוידא, מיקם, פליישר, צרפתי, רצהבי. המנהל האמרכלי האדון בן-מנחם.

חברי המזכירות: הגברות בהט, קלאר, שי והאדונים איתן, מדן.

הצטדקו על היעדרם: האדונים בן-שמאי, ברנרין, הנמן, מירסקי, פיאנס, שבטיאל, שלונסקי.

סדר-היום: א. הודעות

ב. תיקונים בסדרי העבודה ובמבנה של מוסדות האקדמיה

ג. שמות בעלי-חיים: יונקי נכר וזוחלי נכר

ד. כללי השמות בכימיה האי-אורגנית.

א. הא' בן-חיים: הודענו ליושב-ראש ועדת הכנסת להכנת חוק ה"אומבודסמן", חבר הכנסת י' ישעיהו, על החלטת המליאה בעניין המונחים "נציב התלונות", "טוען" וה"נטען". על מכתב זה, שנשלח לאחר ישיבת המליאה, קיבלנו מכתב מיום ט' בטבת, וזו לשונו:

"תודת הוועדה המיוחדת לחוק מבקר המדינה ותודתי האישית נתונה בזה לכם על תשובתכם המאלפת במכתבכם מיום י"ג בכסליו תשל"א 12 בדצמבר 1970.

קיבלנו הצעתכם, שהאומבודסמן ייקרא "נציב תלונות הציבור". אולם "טוען ונטען", כמונחים למתלונן ולמי שהתלונה עליו, אינם נוחים לנו, כיון שבהקשרים של נוסח החוק הם עלולים לגרום אי הבנות לגבי משמעותו וכוונתו.

אם אין להתיר בשום פנים את "נלון" ואין משורש זה שם נאה אחר – נחפש לנו דרך אחרת להבטת הנושא".

אין לנו סמכות לכפות על הכנסת את החלטת האקדמיה. חשבנו להביא את השאלה שנית לפני המליאה. אך ביתניים שמעתי, שלפני שעה אושר החוק בכנסת בנוסח שונה, ובו מדובר על המתלונן ועל מי שהתלונה עליו.

הא' מלצר: לפני המליאה הובאה השאלה – מה שם ייקרא לאומבודסמן, וכיצד ייקרא מגיש התלונה ומי שמגיש תלונה נגדו. הצעתי שמות כמו "תרעומן", "תרעומר", שהם משורש כשר תרעם. ומה נעשה? נתקבל השם "נציב התלונות", שם בן שתי מלים, שהן יותר הגדרה מאשר שם. זו היא השיטה שהייתה קיימת לפני בן-יהודה. לפי זה אפשר לחזור למלים כמו "מורה-שעות" וכדומה. למה לא נציע מה שדרוש? השם שהצענו לא נתקבל בעיתונות, כי הוא אינו מוצלח. אני מציע לשוב ולדון בשאלה ולהציע לכנסת שמות חדשים לאומבודסמן, ומגיש התלונה ולמי שהתלונה מוגשת כנגדו.

הא' בן-חיים: פרשה זו באה על סיומה לאחר שבחוק נקבע נוסח אחר. ההצעות שמעלה הא' מלצר הופיעו בדיון, הצבענו עליהן והן לא נתקבלו... (הא' מלצר: כי קיים חשש לחדש...) חברים אין דעתם נוחה מהרבה החלטות. אך אלה הן החלטות שנתקבלו.

ב. הא' בן-חיים: הסעיף הבא – התיקונים בסדרי העבודה של מוסדות האקדמיה – מחייב דיון במניין חוקי של שני שלישים מכלל החברים.

לפי התקנון שהיה נוהג במשך כל השנים הייתה האקדמיה בוחרת אחת לשנתיים את המנהלה ואת הוועדים. בשנה שעברה הייתה המליאה צריכה לבחור בישיבתה האחרונה את המנהלה ואת הוועדים לשנתיים, אלא שהוחלט לדחות את הבחירה לשנה זו. המנהלה דנה בהצעות לשינוי מבנה מוסדות האקדמיה ודרכי עבודתם. מאז גוסדה האקדמיה חלו בה תמורות, נתרבה מספר חבריה, רבתה בה העבודה ונסתעפה לוועדות רבות, כשעול כבד מוטל על החברים. מצד אחר אין המליאה מספיקה לתת לוועדות את התשובות על השאלות שהביאו אליה. מילונים ורשימות מתעכבים זמן רב. בתיקינו מונח חומר, שאינו מגיע לידיעת הציבור.

המנהלה הייתה סבורה שצריך לעשות בדיק הבית, לראות מהו המבנה של מוסדות האקדמיה, אם אפשר להמשיך בו, וכיצד ליעל אותו. לפיכך באה בסוף השנה שעברה בבקשה אל המליאה, שתאפשר לה לשמש בתפקידה עוד שנה, כדי שתוכל לסיים את הדיון בסדרי העבודה. בשנה זו ייבחרו המוסדות וייקבעו סדרי עבודה, לפי שיוחלט וייקבע במליאה. והרי הצעות המנהלה:

המנהלה נתנה דעתה בישיבותיה בשנות תשל"ל-תשל"א על הצורך בתיקונים בסדרי העבודה ובמבנה של מוסדות האקדמיה. שכן עם גידולה של האקדמיה ועם הסתעפות עבודותיה בתחומים רבים רבו העניינים המובאים אל המליאה להכרעה ולאישור, ויש שאין המליאה מספקת לסיימם ולאפשר את פרסומם במועד הדרוש.

נגמת התיקונים המוצעים היא להרבות את היעילות בעבודתם של מוסדות האקדמיה. ואלה הצעות המנהלה:

א. המוסדות

1. המליאה בוחרת מנהלה מבין חבריה, והם: הנשיא, סגן-הנשיא ועוד שישה חברים נוספים. כל חבר נבחר לארבע שנים, ולא יוכל לשמש בתפקידו יותר מתקופת כהונה אחת.
תן דעתך לשינוי: חברי המנהלה אינם ראשי הוועדים דווקא.
הגבלת הרציפות לא תחול על הנשיא ועל סגן-הנשיא.
בתום שנתיים לבחירה הראשונה תוחלף מחצית חברי המנהלה.
2. הוועדים וראשיהם ייבחרו במליאה לפי המתכונת הנהוגה עד עכשיו.

ב. סדרי העבודה

1. הוועדים - כל ועד בתחומו - יתכנסו לישיבות לעתים מוזמנות, ויהא עליהם לבדוק ולהכין את ההצעות הבאות מן הוועדות לפני הגשתן למליאה. על סדרן של ישיבות אלה - בס"ק הבא.
2. שלבי הדיון בעבודת הוועדים והוועדות:
 - (1) החוזר והודעת הסיכום לחברי האקדמיה ייערכו בשני חלקים נפרדים:
 - א. מלים מחודשות, מלים שניתן להן שימוש חדש, צירופים הכוללים מלים כאלה או שיש בהם עניין לשוני.
 - ב. כל שאר החומר. (אם אפשר, יבוא חלק א' על נייר צבעוני.)
 - (2) אחרי הודעת הסיכום תהיה לחברים שהות של חודש אחד לערער על מונחים.
 - (3) בתום תקופת הערעורים תתכנס ישיבת סיום מטעם ועד המינוח, ובה ישתתפו: חברי ועד המינוח, חברי הוועדה המקצועית, המערערים מבין חברי

האקדמיה, כל חבר האקדמיה הרוצה להשתתף (יוזמו כולם). ישיבה זו תדון בערעורים ובשאלות, שהעלתה הוועדה. חברי האקדמיה שבישיבה זו יצביעו, והכרעתם תהיה סופית. הם רשאים להביא עניין מן העניינים לדין במליאה, וחייבים להביאו, אם לא נתקבל ברוב של שני שלישים, והמיעוט דורש דיון בו במליאה.

(4) החלטות ישיבת הסיום תישלחנה לכל חברי האקדמיה. בישיבת המליאה לא יבוא לדין אלא מה שהוועד בישיבת הסיום קבע לדין במליאה. לישיבת המליאה יוזמו גם אנשי המקצוע שבוועדה.

השינוי העיקרי בסעיף הראשון הוא בכך, שחברי המנהלה אינם ראשי הוועדים דווקא. עד כה היו ראשי הוועדים אוטומטית גם חברי המנהלה. ראשי הוועדים היו חייבים לשבת במנהלה, ובנוסף לכך היו חייבים לכנס את הוועדים ולשבת בישיבותיהם. מאחר שחברי המנהלה עסוקים ועמוסים, לא היה בידם לכנס את הוועדים. וזה היה פגעם בעבודתם. עכשיו אנו מבקשים להעניק לוועדים סמכויות יותר ולהטיל עליהם עבודה רבה יותר.

ההצעה היא, שהמליאה תבחר מנהלה מבין חבריה, והם: הנשיא, סגן הנשיא ועוד שישה חברים נוספים. מוצע כאן מספר מוגדר של חברי המנהלה, לאו דווקא כמספר הוועדים. אנו מביאים בחשבון, שיש חברים הנעדרים מן הארץ, ועלינו לדאוג לכך, שבמנהלה יהיה מספר מספיק של חברים, שיוכלו להשתתף בישיבות המנהלה באופן סדיר.

עד כה נעשתה הבחירה אחת לשנתיים, ולא היו אפשרויות רבות של גיוון החברים. עכשיו מוצע להאריך את תקופת הכהונה לארבע שנים, אך עם זה למנוע את רציפות הכהונה. אנו מבקשים לשתף באחריות חברים רבים שיחליפו את החברים הנושאים בעול. מצד שני, כדי להימנע משינוי קיצוני אנו מציעים, שכל שנתיים תוחלף מחצית החברים.

לפי ההצעה, הגבלת הרציפות של הכהונה לא תחול על הנשיא ועל סגן הנשיא. על כך היה יכוח ממושך. חבר אחד במנהלה הציע להחיל את הגבלת הרציפות על הנשיא וסגנו, אבל המנהלה אינה מביאה הצעה כזו. אני רוצה להזכיר לחברים, שהמליאה היא ריבונית והיא יכולה להחליט על קבלת הצעה אחרת.

הוועדים וראשיהם ייבחרו במליאה לפי המתכונת הנהוגה עד עכשיו, אבל ראשיהם – כאמור – אינם חייבים להיות חברי המנהלה. זהו שינוי ניכר במבנה. אני מקווה, שהוא יאפשר לחברים רבים לשאת באחריות.

סעיף ב(2) כולל הצעה על שלבי הדיון בעבודת הוועדים והוועדות במינוח. כאן יש תקנה חשובה ושינוי ניכר. אנו מעוניינים להפעיל את הוועדים. לעתים קרה, שלא הגיעה המליאה לכלל דעה מוסכמת והעבירה את השאלה לוועד לבירור נוסף ולסיכום יחד עם המערערים. אנו חושבים, שהדרך הנכונה היא לעשות זאת לפני ישיבת המליאה. ועד המינוח ימין את החומר, ישקול מה מחייב דיון במליאה, ישמע את טענות המערערים, יתווכח עמהם, ואולי גם יצליח לשכנעם ואז יהיה אפשר להביא את העניין למליאה לדין סופי (אם יהיה צורך בכך) ולאישור. כדי לאפשר זאת, יוזמו החברים המערערים לישיבה של ועד המינוח. כל החברים יקבלו את החומר ויקבלו הזמנה לישיבה.

ייתכן שבדרך זו נמעיט בישיבות של המליאה. אנו מתכנסים כשבע פעמים בשנה. לעומת זאת יתרבו הדיונים בוועד למונחים. הוועד למונחים, כמו כל ועד, ייבחר במליאה והרכבו יהיה קבוע. עד כה דן ועד זה בהרכב קבוע. מכאן ואילך יהיה עיקר הרכבו קבוע, אבל לדין בכל עניין ועניין יוכלו להצטרף חברי האקדמיה, שהם מעוניינים וקרובים לנושא. זה יהיה למעשה הגוף, שישנן את החומר ויביא למליאה את הדברים העיקריים. גוף זה יהיה בבחינת מליאה זוטא.

וזהי המגמה, ונקווה שהיא תקיים. כך תעסוק המליאה בשאלות גדולות של לשון, ולא בשאלות מקריות ושוליות. זהו ההבדל העיקרי, שנצטרך להחליט עליו היום. הואיל והוועד יעשה חלק מעבודת המליאה, תתקבלנה החלטותיו ברוב של שני שלישים. אם הצעה מסוימת לא תזכה לרוב של שני שלישים, יהיה המיעוט רשאי לדרוש דיון במליאה. אין כאן כוונה כלל וכלל לגרוע במשהו מסמכותה של המליאה. איננו רשאים על פי חוק האקדמיה לעשות כן. אבל אנו סבורים, שאנו יכולים לקדם את עבודת המליאה, אם תהיה הכנה כזו, והחברים המעוניינים בדיון ייפגשו תחילה וינסו לברר את השאלות ולהבין איש את רעהו. החלטות ישיבת הסיום של הוועד תישלחנה לכל חברי האקדמיה. לאנשי המקצוע – שאינם חברי האקדמיה – לא תהיה זכות הצבעה בישיבות אלו. אנו מקווים, שאם תוגשם ההצעה, תיעל את עבודת האקדמיה, תכניס למסלול האחריות חברים נוספים, תאפשר לקיים את ישיבות הוועדים, שבשנתיים האחרונות כמעט שלא התקיימו.

הא' דותן: אני מציע לחלק את הדיון בין סעיף א', הנוגע במבנה מוסדות האקדמיה, ומחייב שינוי בתקנון, לבין סעיף ב', הדן בעניין אחר, הנוגע לסדרי עבודת המינוח. לדיון בסעיף הראשון אנו צריכים גם מניין גדול יותר. כל עוד אין קוורום, אני מציע שנפתח בדיון בסעיף השני, שאינו מחייב דווקא מניין כזה.

הא' ייבין: איני רואה כל רע, אם נדבר בשני הסעיפים יחד, ואחר כך תהיה הצבעה על כל סעיף וסעיף. בעניין השינוי העיקרי של בחירת מנהלה – לא נראית לי ההצעה להפריד בין חברי המנהלה לבין יו"ר הוועדים. אמרתי זאת גם בעת הדיון במנהלה: יש לכך שתי פנים: ראשית, מבחינת המנהלה, דומני שבכך מנתקים במידה רבה את חברי המנהלה מעבודת הוועדים. כל זמן שחבר המנהלה הוא גם יו"ר אחד הוועדים, הריהו צריך לדעת להלכה, מה נעשה בתחום פעולתו של הוועד, מהן בעיותיו. הוא יכול לנסות לקדם את העניינים, וגם למצוא להם תקנה במנהלה. אם חבר המנהלה לא יהיה עוד יו"ר של ועד – ויכול להיות שאפילו לא יהיה חבר ועד כלשהו – לא ידע מה מתרחש שם. ושום דו"חות וזיכרונות-דברים לא יועילו. הוא לא יהיה בקי במה שנעשה בוועדים. והרי העבודה המעשית היא מעניינת של הוועדות המסונפות לוועדים; וגם עניינה של המנהלה, אלא אם כן נחליט – ואפשר לקבל החלטה כזו – שהמנהלה צריכה לטפל רק בעניינים אדמיניסטרטיביים, אבל הצעה כזו לא הובאה, והמנהלה צריכה לטפל בכל מה שעושים ושמתכננים, מה יש לעשות ומה רוצים לעשות באקדמיה.

לא נראה לי הניתוק הזה גם מבחינת הוועדים. אם ינותק הקשר שבין הוועדים למנהלה, ירגישו הוועדים, שאין להם עוד אפטרופוסים, שיבואו לפני המנהלה ויטענו, שעניין מסוים דחוף הוא ויש לעשותו מיד. המנהלה תיהפך לגוף היושב על מרומי האולימפוס, ושם הוא מקבל את החלטותיו. לאור חלוקת עבודה זו איני סבור, שחבר האקדמיה יהיה מוכן לקבל על עצמו לשמש יו"ר ועד, אני מכל מקום לא אקבל זאת על עצמי, ולא מפני שאני רואה בכך פחיתות כבוד, אלא משום שיש ניתוק בעבודה.

לפיכך אני רואה את השינוי הזה כשינוי לרעה, ולא לטובה. איני רואה למעשה שום הבדל בכך, אם ייבחרו 5 ראשי ועדים בתוספת 5 חברים אחרים שיהיו חברי המנהלה, או שייבחרו 5 חברים שיהיו באותו זמן גם חברי המנהלה. הצרה היא, שאין אנשים במידה מספקת, שאפשר לבחור אותם ושרוצים להיבחר. אני מודיע בפירושי, שהגיל הממוצע של חברי האקדמיה שהם חברי המנהלה קרב אל 70. אני חושב שזה מצב לא בריא. כאשר נבחרו אנשים אלה לכהונה זו, היו צעירים כדי 18 שנה, ואז קיבלו על עצמם לעשות את העבודה הזאת. מאז נכנס אדם אחד חדש, ואחד שהוא ממלא מקום. השאר – אלה אותם האנשים המושכים בעול מאז שנת 1953.

תיקון זה אינו מתקן את המצב הלא-בריא הזה. הוא בא לתקן דבר אחד, שלא יהיה אפשר לבחור אותם אנשים, וצריך יהיה למצוא אנשים חדשים. אבל אין לכך שייכות ליושבי ראש הוועדים.

הא' דותן: בחלק הראשון יש שלוש הצעות חדשות: א. הפרדת המנהלה מיושבי ראש הוועדים; ב. הרחבתה של המנהלה באופן בלתי-תלוי בזה; ג. הגבלת תקופת כהונתם של חברי המנהלה. אני סבור, שההפרדה בין יושבי ראש הוועדים ובין המנהלה והוצאת יו"ר הוועדים מן המנהלה – לא תתרום לפעולתה של המנהלה, ובוה אני מצטרף לדעתו של הא' ייבין. הקשר האורגני של העבודה הנעשית בתוך האקדמיה יכול להתקיים על-ידי המיווג האישי בין ראשי הענפים או הוועדים השונים לבין הצמרת של האקדמיה, המנהלת את העניינים הלכה למעשה. אני מתנגד להפרדה.

אני מתנגד להגדלת מספר חברי המנהלה.

הא' בן-חיים: זהו אותו מספר.

הא' דותן: עכשיו היו 6 חברים.

הא' ייבין: כיום יש 7 חברים: 5 יו"ר הוועדים והנשיא וסגן הנשיא.

הא' דותן: לפי ההצעה יהיו במנהלה: הנשיא, סגן הנשיא ועוד 6 חברים, וביחד 8 חברים. כיום יש 5 ועדים: דקדוק, מינוח, הדרכה לשונית, פרסומים ואמרכלות.

הא' בן-חיים: לפי החלטה קיימת בא-כוח מועצת מערכת המילון ההיסטורי גם הוא חבר המנהלה.

הא' דותן: אשר להגבלת תקופת הכהונה – לא נאמר כאן, למשך כמה זמן חייב חבר מנהלה לחדול להיות חבר. נאמר רק, שהוא ייבחר לארבע שנים. אם מפרידים בין יו"ר הוועדים לבין חברי המנהלה, יש כאן בכל בחירה תפיסה של 14 מקומות: של ראשי 6 ועדים ועוד 8 חברי המנהלה, שאינם זהים.

הא' בן-חיים: לאו דווקא, אין איסור על כך.

הא' מדן: ראשי הוועדים יוכלו לשמש ברציפות.

הא' דותן: אני סבור, שאין מקום להפריד בין יו"ר הוועדים לבין המנהלה. אם יש קושי באנשים שאינם פעילים דיים, או שיוצאים לחו"ל – צריך לדאוג, שהחברים שייבחרו לתקופת כהונה אחת ידעו מראש, שבאותה תקופה אינם יוצאים לחו"ל לזמן ממושך, לא לשנת שבתון. ועוד הערה: לעניין זה של שינוי בתקנון דרוש, דומני, רוב של שני שלישים של חברי האקדמיה, ולא של הנוכחים בישיבה. מאחר שכאן נוכחים בדיוק שני שלישים מחברי האקדמיה, פירושו של דבר, שכל החברים הנוכחים חייבים לתמוך בהצעת השינוי פה אחד.

הא' בן-חיים: מה הביא את חברי המנהלה להצעה זו? המנהלה אחראית כיום למוסד גדול, שיש בו למעלה משלושים עובדים בשכר, עובדים מדעיים ואדמיניסטרטיביים. יש בעיות רבות, שהמנהלה דנה בהן ומנסה לפתור אותן. ואין זה מקרה, שהוועדים לא נתכנסו. כל פעם שצריך לזמן ועד, מתגלים קשיים. לישיבה של הוועד באים מעטים. אותו חבר שצריך לשבת במנהלה אינו יכול לשבת בוועד; איני יכול לזמן אותו, כי הוא עסוק. והמנהלה חייבת לשבת ולדון בבעיות אדמיניסטרטיביות התובעות פתרון, בעניינים בעלי אופי ציבורי.

למעשה אתם מדברים על ועדים, שלא התכנסו בשנה האחרונה, מפני שהמסגרת היא מצומצמת.

אנו באים להטיל על הוועדים אחריות מדעית יותר גדולה. מדוע נהיה תלויים ביו"ר, אשר חייב להיות במנהלה? רוב האנשים עובדים במקומות אחרים, והם עסוקים. במצב זה איננו יכולים להפעיל את חברי האקדמיה ולקדם את העבודה. האם חייבת להיות צמידות? לאו דווקא. עובדה היא, שהוועד למונחים לא התכנס בשנה הקודמת.

הא' רבין: הסיבה היחידה לא הייתה, שראש הוועד היה עסוק.

הא' בן-חיים: אותם חברים מעטים צריכים לשבת במקומות אחדים. הטענה הייתה, שיש לפזר את האחריות, להטיל על חברים אחריות. אנו רוצים שהוועדים יהיו פעילים וימלאו חלק מהתפקידים של המליאה. המליאה בולמת את קצב העבודה.

הא' צרפתי: רציתי לשאול, מה טעם בהגבלה, שלא ישמש חבר בתפקידו יותר מתקופת כהונה אחת? הדבר נעשה כדי שלא יוטלו תפקידים על אותם אנשים, אלא יחולקו גם בין אחרים. מחשבה כזו ודאי הייתה גם קודם, ואם בכל זאת נבחרו גם אנשים ברציפות, הרי זה, כנראה, מפני שלא נמצאו אחרים. השאלה היא, שאם אנו קובעים זאת על ידי תקנה, שמא אנו כובלים בכך את ידי המליאה באותן פעמים שלא נוכל לבחור באדם אחר.

הא' בן-חיים: כאשר הוצעו הצעות של מועמדים, התחשבו החברים תמיד בעובדה שפלוני כיהן מקודם בתפקיד זה, ואולי לא נאה הוא, שלא ייבחר שנית. יש כאן בעיות אישיות. אך כאשר התקנה מונעת רציפות הכהונה, אין בעיות אישיות. הועמדנו לפני בעיה של הוספת חברים לאקדמיה. האקדמיה הוקינה, לא כל חבריה מסוגלים לבוא לישיבות המליאה, לא תמיד היה מניין חוקי בישיבות. לאחר עמל רב הבאנו לאישור תקנה, שהיא תקנה טובה וחשובה, המאפשרת לבחור אוטומטית חבר חדש במקום חבר האקדמיה שהגיע לגיל 75. לא נגרם בכך עלבון לחבר, הוא לא חדל להיות פעיל. הוא יכול לבוא לישיבות, כל אימת שהוא רוצה. בדרך זו היה אפשר להביא לאקדמיה אנשים צעירים יותר. כאשר היה המספר חסום, נשקפה סכנה, שמא תהיה האקדמיה מורכבת רק מאנשים זקנים. זו הייתה תקנה חשובה, שבאה לאפשר עבודה סדירה.

אם לא יוכל חבר להמשיך לכהן בתפקידו, לא תהסס המליאה להציע מועמדים אחרים למנהלה, שניהלו את האקדמיה. זוהי דרך אובייקטיבית למנוע הסתיידות עורקים במנהלה. חבר מסוים במנהלה תבע, שהוראה זו תחול גם על הנשיא. וכאן התפלגו הדעות. הצעה זו לא זכתה לרוב. אבל המליאה יכולה לשנות. זו הייתה הסיבה להבאת ההצעה. אמנם לא שמענו שביקש חבר להיבחר לתקופת כהונה נוספת, ואף על פי כן התחשבו החברים בכך.

הא' ריבלין: הצעה זו באה לאור הניסיון. ראו איך העבודה מתנהלת, כאשר מרבית המעמסה מוטלת על מספר מצומצם של חברים, וחשבו, שאולי יש לנסות דרך אחרת. אבל אני רוצה להציע שהמנהלה תהיה מורכבת מן הנשיא, סגן הנשיא ועוד 3 חברים, שיהיו גוף שצריך לבצע דברים, גוף אדמיניסטרטיבי. אשר לראשי הוועדים – אלה יוכלו להצטרף למנהלה מורחבת יותר.

אם יהיו ראשי הוועדים חברי המנהלה, כיצד תבוצע התקנה, שחבר מנהלה נבחר רק לארבע שנים, ואינו יכול לשמש בתפקידו ברציפות יותר מתקופת כהונה אחת? והרי ראשי הוועדים יכולים לכהן בתפקידים תקופה ארוכה יותר. אני בעד הגבלת תקופת הכהונה לארבע שנים, אבל אם נאשר את התקנה, כיצד נצטרף למנהלה את ראשי הוועדים?

אני חושב, שצריכה להיות מנהלה מצומצמת בת 5 חברים: הנשיא, סגנו ועוד שלושה חברים; ותהיה המנהלה מורחבת, בשעת הצורך, שבה ישתתפו ראשי הוועדים. בדרך זו יהיה קשר יותר הדוק בין המנהלה לבין הוועדים. ואולי יהיו לנו יותר ועדים; הריוועדים נקבעים לפי צורכי המציאות.

הא' בן-חיים: המניין החוקי הדרוש לקיים ישיבה העוסקת בשינוי התקנון הוא שני שלישים של חברי האקדמיה. זהו המניין שלנו בשעה זו. החלטה הנוגעת לשינוי התקנון או בביטול חברותו של חבר באקדמיה מתקבלת ברוב של שני שלישים של חברי האקדמיה. כדי שתתקבל ההצעה, דרושה אחדות של הנוכחים.

רצוני לומר, לחברנו ריבלין, שאם תהיה המנהלה מורכבת מן הנשיא, סגנו ועוד שלושה חברים, הרי בהיעדרו של חבר אחד, ייתכנו הדברים במעמד של חברים מועטים.

הא' ריבלין: אפשר להוסיף שני סגנים.

הא' בן-חיים: צריך לדאוג לכך, שלפחות 4 חברים יהיו נוכחים במעמד של קבלת החלטות.

הא' ייבין: לא רציתי לגעת בשאלה, שהסביר אותה הא' בן-חיים, אבל אני רואה, שהיא התעוררה על ידי המשתתפים בדיון. אני סבור, שלא מפני עומס העבודה המוטלה על ראשי הוועדים לא נתכנסו הוועדים. יושב כאן יו"ר ועד המינוח, ואני חושב שהוא יכול לאשר זאת. ועד המינוח לא נתכנס, לא מפני שהא' רבין לא יכול לבוא לישיבה; היה קושי למצוא זמן, שבו יוכלו להתכנס אנשי ירושלים ואנשי תל אביב. אין לזה שייכות לשאלה, מי הוא יו"ר הוועד.

אדם יכול לדבר רק לאור ניסיונו. אני יכול לדבר על ניסיוני בשני ועדים: הוועד האמרכלי והוועד להדרכה לשונית. הייתי יו"ר הוועד האמרכלי. ועבדתי אותה שעה גם באגף העתיקות וגם באוניברסיטת תל-אביב. ולא קרה אז שלא נתכנס הוועד האמרכלי, אם נדרש לכך, משום שהיו"ר היה עסוק בדברים אחרים. אם היו"ר רוצה בכך, הוא מוצא זמן. אפשר לתאם את הדברים. זו אינה סיבה כדי לנתק את ראשי הוועדים מן המנהלה. סיבת הקשיים שקשה למצוא אנשים, וזה יהיה קשה גם כשתתקבל התקנה החדשה.

הא' שלי: משנות עבודתי במנהלה זו, המורכבת מראשי הוועדים, איני זוכר, אם שמעה המנהלה דין וחשבון עבודת ועד מפי היו"ר שלו היושב במנהלה יותר מאחת לשנה או שנתיים. דומני שלא. תמיד היו בסדר היום של ישיבות המנהלה עניינים אחרים. לא שמענו דין וחשבון מפורט, לא דגנו בתכניות העבודה של הוועד, בדרכי פעולתו, מה מוקדם ומה מאוחר בעבודתו. הרי זו תשובה למה שאמר הא' ייבין: איך ייתכן שלא תדע המנהלה מה נעשה בוועד? ייתכן! היא לא ידעה זאת. (הא' ייבין: חברי המנהלה ידעו.) אולי חברים פלונים. המנהלה כנף לא חייתה את חיי הוועדים ולא בדקה את דרכי עבודתם כפי שצריך לבדוק.

משום כך, חשבנו, שאם תינתן אפשרות של הפרדה בין ראשי ועדים לבין חברי מנהלה – ואיני אומר שחייבים להפריד, זה לא עלה על הדעת – הרי זה אך יגדיל את כוחות העבודה. המנהלה תוכל לבקש מחברי הוועד לבוא ולמסור דין וחשבון ותתפנה לכך בלבד. מצד שני יוכל אותו חבר להיפנות לישיבה אחת של המנהלה כדי לסקור את תכנית העבודה של הוועד ואת פעולותיו. הדבר גם יאפשר לבחור יו"ר ועד שהוא תושב עיר אחרת, ולא דווקא במקום מושבה של המנהלה. הוא יהיה מסור לעבודת הוועד שהוא עומד בראשו. ויש להניח, שלא יעמיד עצמו לבחירה, אם הוא יודע, שאין לו די פנאי לעבודה, משום שהוא נושא גם בתפקיד אחר באקדמיה. המנהלה תדע, שהיא חייבת אחת לכמה זמן להקדיש ישיבה משיבותיה לשמיעת סקירות על הנעשה בוועדים.

לדעתי, הדרך המוצעת היא הדרך היחידה שיש לנסות ללכת בה, כדי ליעל את עבודת האקדמיה ולשתף בה חברים רבים יותר בכל האפשר.

הא' דותן: כאן מדובר על העומס המוטל על ראשי הוועדים, שהם גם חברי המנהלה – ודומני שלמעשה מדובר בשני ועדים, האחד הוא ועד המינוח, והשני הוא הוועד האמרכלי.

הא' בן-חיים: גם ועד הדקדוק.

הא' דותן: פעילות גדולה וענפה בתחום עבודתו של הוועד עם ישיבות קבועות מדי שבוע או חודש – כל זה יפה רק לגבי שני ועדים אלה, לא לגבי ועד הדקדוק, שאינו מתכנס אחת לחודש. (הא' ש' ל'י: הוא צריך להתכנס.) הוא אינו צריך, כי אין לו מה לעשות. הוא אינו עוסק בשאלות דקדוקיות, הוא רק מעמיד ועדות.

לענין הוועד האמרכלי – דומני שלא ישוער, שיו"ר הוועד האמרכלי לא ישב במנהלה. לא ייתכן כדבר הזה. המדובר הוא אפוא רק ביו"ר ועד המינוח. זוהי כל הבעיה. המוצא הוא: ייבחר יו"ר ועד המינוח, שיקבל על עצמו לעסוק גם בזה וגם בזה. פרוץ רבין יכול להעיד, כי העובדה שהוא היה חבר המנהלה לא הייתה גורם מכריע שלא נתכנס הוועד בגללו, לא רק במשך שנה, אלא במשך שנתיים ויותר. אני עומד בהתנגדותי להפרדה.

הא' בן-חיים: ראשית, אין רואים עכשיו את ההצעה בשלמותה. ההצעה היא להפעיל את הוועדים, לתת להם עבודה רבה וגם סמכות מלאה. ואין זה נכון, שוועד הדקדוק אין לו מה לעשות בשאלות דקדוק. יש לו ארבע ועדות. הוא היה מתכנס, מעמיד ועדות, ולא התעניין יותר. אנו חושבים, שכל ענייני הדקדוק, ולא מעט בעיות וערעורים יידונו בוועד הדקדוק ובישיבות של ועדות. אל המליאה יובאו רק דברים עקרוניים. כאשר צריך לכנס את הוועד לשלוש או ארבע ישיבות בשנה, טוענים החברים, שהם יושבים במנהלה או במוסד אחר. זוהי עובדה, שאי אפשר להתכחש לה. קשה לזמן את הוועדים, כי אותם אנשים יושבים גם פה וגם שם. בעתיד אנו חושבים, שכמעט כל הוועדים צריכים להתכנס, גם הוועד להדרכה לשונית. קיימת הדרכה לשונית מטעם האקדמיה ברדיו ובטלוויזיה. האם אין חשיבות לכך, ששאלות אלא יידונו ברציפות במשך השנה, והחברים יתפנו רק לשאלות אלה והיו אחראים לכך? אמרנו, שחברי המנהלה לא יהיו ראשי הוועדים דווקא.

הא' ריבלין: אני מציע לומר בסעיף א': המליאה בוחרת מנהלה מבין חבריה, והם: הנשיא, סגן הנשיא, ראש הוועד האמרכלי ועוד שניים או שלושה חברים. רק טבעי הוא, שראש הוועד האמרכלי יהיה חבר המנהלה.

הא' בן-חיים: כאן נשאלה שאלה, מהו הרוב הדרוש לקבלת ההצעה. קבלת הצעה כזו טעונה רוב של שני שלישים לפחות מבין חברי האקדמיה הנמצאים בארץ. מבין 24 חברי האקדמיה בעלי זכות הצבעה 2 נמצאים בחו"ל. אין הכרח להביא במנין זה חברים שהגיעו לגיל 75. יש להביא בחשבון רק 18 חברי האקדמיה, ורוב של שני שלישים פירושו, שלפחות 12 חברים יצביעו בעד ההצעה.

הא' בלאו: האם אי אפשר לשאול בכתב, מהי דעת החברים?

הא' בן-חיים: אין הוראה כזו בתקנון.

הא' בלאו: מאחר שברור, כי היום לא נחליט סופית, נפנה אל החברים האחרים בכתב. אם יתברר, ששני שלישים מכלל החברים מחייבים את ההצעה – נקבל אותה.

הא' בן־חיים: בתקנון אין הוראה על הצבעה בכתב.

הא' בלאו: אפשר לאשר הוראה כזו ברוב רגיל.

הא' מלמד: זהו תקדים מסוכן. אם נחליט על כך, יימנעו החברים מלבוא לישיבות.

הא' בן־חיים: המליאה יכולה להחליט על כל דבר, אבל ההצעה אינה נראית לי. החברים שמעו דברי הסבר, הם התווכחו, חיוו דעתם. בכתב קשה לתת הסבר ממצה. זוהי שאלה נכבדה, ולא ייתכן לקבל עליה חוות־דעת בכתב. אנו מבקשים לתקן תקנה. נראה, מה יוכיח הניסיון. אפשר לומר: הפה שהתיר הוא הפה שיאסור בעוד שנה. אני מבקש את החברים לנסח את הצעותיהם. הצעה של הא' ריבלין היא מרחיקה לכת.

הא' ריבלין: אני מציע, שתהיה המנהלה מורכבת מן הנשיא, סגן הנשיא, יו"ר הוועד האמרכלי ועוד שניים או שלושה חברים.

הא' ייבין: אני מציע: המליאה בוחרת מנהלה מבין חבריה, והם: הנשיא, סגן הנשיא, 5 ראשי הוועדים ועוד חבר נוסף בזכות מלאה.

הא' בן־חיים: לפנינו שלוש הצעות: הצעת המנהלה, הצעת הא' ריבלין והצעת הא' ייבין.

הא' בלאו: אין סיכוי שתהיה הצבעה פה אחד. אני חושב צריך לדחות את ההצבעה למועד אחר, כאשר ישתתפו בישיבה יותר חברים.

הא' שלי: ידעתי זה מכבר שהתקנון שלנו אינו מתאים לעבודתנו. הוא נוצר בימים ראשונים ובתנאים אחרים, כשהחברים עדיין לא ראו את היקף העבודה שלפניהם ואת קצבה. התקנון כופת את המליאה. אין היא יכולה לזוז על פיו, ואין בידה לשנותו בגלל הרוב המיוחס מאוד הדרוש לכך. איני רואה סיכוי לשינוי התקנון אלא אם נעשה מאמץ מיוחד, שיתכנסו לישיבה מרבית חברי האקדמיה, כדי שהצעה זו תוכל להתקבל ברוב של שני שלישים מתוך 26 חברים.

הא' בן־חיים: אלה הנמצאים בחו"ל אינם במניין.

הא' שלי: וכיוון שיש חילוקי דעות בענייני ארגון, כפי ששמענו – לא נגיע לרוב של שני שלישים. ואם כן, נניח הפעם את העניין, ונעשה רק מה שאפשר לפי התקנון.

הא' פליישר: אי אפשר להביא את העניין לכלל הכרעה היום. אפשר לעשות ניסיון לכנס לא שני שלישים, אלא אחוז יותר גבוה של חברים בהודמנות הקרובה, להביא את הנושא לכלל דיון, בתקווה שהמסתייגים יהיו מספר מועט ויצטרפו להכרעה.

הא' בן־חיים: בעניין זה אני פסימיסט. יש חברים, שלא יבואו או שלא יוכלו לבוא לישיבה. המצב לא יהיה יותר טוב מבחינת מספר החברים שישתתפו בישיבה. אל תחשבו, שבישיבה הבאה יבואו יותר חברים לישיבה. מבחינה זו לא ישתנה המצב, ושוב נצטרך לדחות את ההכרעה.

הא' דותן: אני מסכים, שתקנה זו אינה תקנה טובה ואינה מאפשרת עבודה פורייה. העובדה שאני מתנגד להצעה מעמידה אותי במצב לא נעים לדבר על הנושא. אם יש מקום לשנות משהו, הרי יש לשנות את התקנה, שעל פיה אנו כבולים עכשיו, התקנה בדבר ההכרח ברוב של שני שלישים מחברי האקדמיה. זוהי התקנה המפריעה.

הא' בן־חיים: אולי נחליט, שלשינוי התקנון מספיק רוב רגיל?

הא' דותן: עמדתי לבקש - ואל נעשה זאת בצורה חפוזה - לדון בתיקון הסעיף הכובל את ידינו. הייתי בינתיים מבקש שתיערך ההצבעה על הצעת המנהלה ולו רק כדי לדעת, מהי היערכות הדעות בין חברי האקדמיה. איננו יודעים, מהו מספר המתנגדים.

הא' בן-חיים: אמרתי, שאולי נשנה את התקנה, אבל אני חושב שלא נוכל לעשות זאת בשיבה זו, כי השאלה לא הועמדה על סדר היום של הישיבה, ואיננו יכולים להעלותה במפתיע. אנו יכולים לקיים הצבעה על ההצעה. החברים יראו מהן דעות חבריהם, ואולי לפי זה תשנה המנהלה סעיף זה או אחר כדי לזכות באחדות דעות. נדע מראש, שהצבעה זו לא תחייב. נצביע כדי לדעת מה מספר החברים, הנוטה לקבל את הצעת המנהלה. המצב אינו יכול להימשך זמן רב.

- 10 - בעד הצעת המנהלה על הרכב המנהלה הצביעו -
- 2 - נגדה
- 4 - בעד ההצעה של הא' ריבלין הצביעו
- 1 - בעד ההצעה של הא' ייבין הצביעו

הא' מלמד: לאחר שנפלו שתי ההצעות, אולי תקבל הצעת המנהלה?

הא' דותן: אני מציע שנגיח זאת עד לאחר הדיון בסעיף הבא.

הא' בן-חיים: אנו עוברים להצעה בדבר הגבלת רציפותה של תקופת הכהונה של חברי המנהלה. התקנה המוצעת מאפשרת לאקדמיה להכניס כוחות חדשים ולהוציא אנשים, בלי לפגוע בכבודם.

הא' פליישר: הא בהא תליא - אם הרכב המנהלה יישאר כפי שהיה, ישתמע מכך, שגם ראשי הוועדים יכהנו ארבע שנים ברציפות.

הא' שלי: גם בעניין זה תיתכן רוטציה.

הא' פליישר: לא משך כהונתם של ראשי הוועדים עומד על הפרק, אלא של חברי המנהלה.

הא' בן-חיים: אני מציע, שנקיים הצבעה בלתי מחייבת גם בשאלה זו, כדי שנראה, מהי דעת המליאה בנדון.

הא' מלצר: נראה לי, שיש סתירה בין הסעיף האומר, כי חבר מנהלה נבחר לארבע שנים ובין מה שנאמר להלן, כי בתום שנתיים לבחירה הראשונה תוחלף מחצית חברי המנהלה. נמצא כי ייבחרו רק לשנתיים.

הא' בן-מנחם: רק אלה. זה יהיה בפעם הראשונה. אנו סבורים, שאין להחליף כבת אחת את כל חברי המנהלה. לכתחילה יעמדו לבחירה חברים, שיפרשו כעבור שנתיים.

הא' מלצר: חברים שנבחרו לשנתיים יוכלו להיבחר לעוד שנתיים נוספות.

הא' בן-חיים: אנו רוצים שכל שנתיים ייבחרו חלק מחברי המנהלה. כל חבר ייבחר לתקופה של ארבע שנים. רק בפעם הראשונה יהיו חברים שייבחרו לשנתיים.

בעד ההצעה שחבר מנהלה לא יוכל לשמש בתפקידו ברציפות יותר מתקופת כהונה אחת הצביעו-12
 ההצעה נתקבלה (זכתה ברוב של שני שלישים).

הא' בן-חיים: בהצעה נאמר, שהגבלת הרציפות לא תחול על הנשיא ועל סגן הנשיא. יש כאן שאלה אישית ברורה הנוגעת קודם כול לנשיא. אני חושב, שאף על פי שהמנהלה החליטה, שגם הנשיא וגם סגן הנשיא יוכלו לשמש ברציפות ללא הגבלה, המליאה צריכה להכריע בשאלה זו, ובכוחה גם לשנות מהחלטת המנהלה.

הא' מלצר: יש לנו שלושה סוגים של חברים באקדמיה: חברים, חברים-יועצים וחברי-כבוד. אולי ייתכן על משקל זה שיהיה נשיא וסגן-נשיא ונשיא-כבוד.

הא' בן-חיים: אולי צריך להתחשב במצב המיוחד של היום. אם ייבחר מישהו היום, עדיין קיימות ארבע שנים נוספות. אבל השאלה היא עקרונית, ודומני שהאקדמיה צריכה להחליט על העיקרון: האם היא חושבת, שאין להחיל את הגבלת הרציפות על הנשיא ועל סגן-הנשיא?

הא' רוזנטל: מדוע יוכל הנשיא לשמש במשך שתי תקופות כהונה? מדוע דינו צריך להיות שונה מדין כל חבר במנהלה?

הא' בן-חיים: הרוב במנהלה חשב כך.

הא' בלאו: השאלה אינה, אם צריך לבחור אותו נשיא בתום ארבע שנים; השאלה היא, אם אפשר למצוא אנשים במידה מספקת, ואני חושש שזה יהיה קשה מאוד. על כן איני חושב, שאפשר לכבול את ידי האקדמיה בעניין זה. אנו מדברים על העתיד.

הא' מלמד: האם אפשר שלא לכתוב זאת כלל?

הא' בן-חיים: אם לא נכתוב, יהיה הפירוש שדין הגבלת הרציפות יחול גם על נשיאי תפקידים אלה.

הא' מלמד: "חבר" - אינו כולל נשיא וסגן-הנשיא.

הא' בן-חיים: בדרך זו אתה משאיר את הדבר מעורפל. למה לא לומר זאת באופן ברור?

בעד הצעת המנהלה שהגבלת הרציפות לא תחול	
על הנשיא ועל סגן-הנשיא הצביעו	11 -
נגדה	1 - (הא' בן-חיים)

הא' בן-חיים: אני רוצה לומר כמה דברים אישיים לחברים. לא הייתי רוצה, שהאקדמיה תגיע כעבור שנה למצב שהיא נמצאת בו עכשיו בשאלה כזו. זה לא ייתכן. זוהי שאלה עקרונית. אני חושב, שזה כבוד גדול לכהן בתפקיד סגן-הנשיא, אבל האקדמיה כמוסד חשובה יותר.

הא' מלמד: אולי נכתוב רק "נשיא", ולא "סגן-נשיא".

הא' רוזנטל: אולי יש מצבים, כפי שאמר הא' מלצר, שזה בכל זאת יותר עניין של נשיא כבוד מאשר של נשיא. אנו יכולים להיקלע למצב, שלא יהיה נעים להחליף את המכהן בכהונה זו.

הא' שלי: כאן אין הצעה בדבר חובה של רציפות, ואין איסור על רציפות. הדבר ניתן לבחירה חפשית.

הא' בן-חיים: אני מבקש להציע לחברים הצעת פשרה. אני מודיע, שאני מוכן להוסיף את קולי להצבעה על הצעה, שהגבלת הרציפות לא תחול על נשיא וסגנו, כדי שמספר המצביעים

בעד ההצעה יהיה 12, ואבקש את החברים שיתנו קולם להצעה בסעיף הראשון. אני מציע, שנצביע כולנו בעד הצעת המנהלה בדבר הרכבה. אנו רואים, שרוב חברי המליאה מבקשים לקבל תקנה זו.

אני מבקש למסור מודעה: נאמר, שרצוי וחשוב, שראשי ועד המינוח והוועד האמרכלי יהיו במנהלה. ההצעה כפי שהיא אינה מונעת זאת. הטעם הטוב מחייב, כי בהצעת המועמדים יתחשבו בעובדה זו.

הא' ייבין: הייתה הצעה, האומר: המליאה בוחרת מנהלה מבין חבריה, שהם הנשיא, סגן-הנשיא, ראש ועד המינוח, ראש הוועד האמרכלי ועוד 4 חברים.

הא' בן-חיים: הצעה זו שונה מהצעת המנהלה.

הא' ייבין: לפי ההצעה, אין מניעה לבחור את כל ראשי הוועדים. ואני רוצה שבחירתם של ראשי שני הוועדים האלה תהיה חובה.

הא' בן-חיים: בעד הצעת המנהלה הצביעו 10 חברים. האם אתם מוכנים לקבל את ההצעה המתוקנת?

הא' איתן: אני מבין את ההצעה, שראש הוועד האמרכלי חייב להיות חבר המנהלה, כי תפקידיו קשורים עם המנהלה. אבל מדוע דווקא ראש ועד המינוח חייב להיות חבר המנהלה – זאת איני מבין. מבחינת התקציב של האקדמיה ומספר העובדים בה, המילון, למשל, תופס מקום הרבה יותר רחב במסגרת האקדמיה. מבחינת חשיבות התפקידים, איני יודע, מדוע המינוח חשוב יותר מן הדקדוק.

הא' ייבין: אם אנו מתחילים בוויכוח, אני חוזר בי מהצעת.

הא' איתן: אולי אפשר לומר, ששני ראשי ועדים חייבים להיות חברי המנהלה?

הא' מלצר: לפי דעתי, ועד המינוח הוא למעשה מעין מליאה וזטא של האקדמיה. הוא צריך להחליט בהרבה עניינים, ולעתים גם בעניינים כספיים.

הא' בן-חיים: אני מעמיד להצבעה את ההצעה המתוקנת של הא' ייבין.

בעד ההצעה של הא' ייבין, שהמנהלה תהיה מורכבת מן הנשיא, סגן-הנשיא, ראש ועד המינוח, ראש הוועד האמרכלי ועוד ארבעה חברים הצביעו – 11.

הא' בן-חיים: לא הגענו לכלל הכרעה בשאלה זו. אנו ממשיכים בדיון על שאר הסעיפים, הדנים בעבודת הוועדים.

הא' דותן: אני מקדם בכרכה את ההצעה. זוהי הצעה ישנה, המקבלת עכשיו תוקף. העליתי אותה בכתב לראשונה לפני כ-10-11 שנה. אלא שיש להצעה כפי שהיא לפנינו כותרת כוללנית יותר מדיי. כאן מדובר על "הוועדים – כל ועד בתחומי", אבל מן הסיפא של סעיף 2 (שלבי הדיון) ואילך מדובר על ועד המינוח. ולמעשה רק בוועד המינוח אמורים הדברים.

הא' בן-חיים: מדוע רק בו?

הא' דותן: סעיף 2 כולו דן בהחלטות ועד המינוח וכל שאר החומר של המינוח. כל הפירוט הזה אינו מתאים לוועדים אחרים. לא מדובר בוועד האמרכלי, לא בוועד הפרסומים; ועד הדקדוק אינו פועל בשיטה כזו. זוהי שיטה שהוצעה אך ורק לוועד המינוח.

הא' בן-חיים: אני למד מדברי הא' דותן, שרצוי להוסיף פרט קטן אחד. דיברנו על מלים, אנו מחדשים משקלים וצורות דקדוקיות. אם נעביר זאת לדין מוקדם בוועד הדקדוק – גם זה ייכלל.

הא' דותן: לא זו ההצעה, אבל אם זוהי ההצעה – אני מתנגד לה. שאלות עקרוניות בדקדוק צריכות לבוא למליאה, ולא לוועד הדקדוק. אין מינוח שווה לדקדוק.

הא' ייבין: אני חושב, שזה לא רק עניין של מינוח, זהו עניין גם לבעיות דקדוקיות. אם ועד הדקדוק מפיץ חוזר על החולם, יכול להיות דיון על החולם כמו על מונח בזואולוגיה או בכימיה. יש לי רושם, שגם בוועד להדרכה לשונית יכולות להיות בעיות כאלה. לפי שעה הוא פועל ללא תכנית ברורה. יש ועדה לדין במלים נחוצות אד-הוק. גם בוועדה כזו יש חורים. שאלו אותנו על מלה כמו "נציב התלונות". היום נשלח חוזר בנוגע למלה "טאנק". (הא' שלי: זה עניין לוועד המינוח). ועדה זו משתייכת לוועד הדקדוק. לוועד האמרכלי או לוועד הפרסומים אין עניין בתקנה המוצעת.

הא' איתן: נכון שהסעיף בנוסח המוצע ברובו מכון לעבודת המינוח. יש סעיפים המתאימים גם לעניינים אחרים. אין פלא בדבר, כי הצעה זו נוסחה בוועד המינוח והובאה לאישור המנהלה, ועכשיו למליאה. נכתוב בראש הסעיף את המלה "מינוח", ובסוף נוסף החלטה האומרת: מוטל על ועד הדקדוק או על ועדים אחרים ועל המנהלה להציע על פי עקרונות אלה נוהל מתאים לוועדים אחרים.

הא' רוזנטל: כדי להניח את דעתו של הא' דותן, אני רוצה להציע, שרק סעיף 2 יתייחס לעבודות ועד המינוח, אבל לא לשנות את סעיף ב', סדרי העבודה.

הא' שלי: בדיון על נוסח סעיף 2 נסבו הדברים על ועד המינוח בלבד. אין כאן מלה אחת שהיא עניין לוועד אחר. כך בפסקה (1) וכך בפסקה (3). יש כאן הנחות, שאפשר להשתמש בהן גם לגבי ועדים אחרים בשניונים המחייבים. בזה מדובר על ערעור, וערעור חוזר אל הוועד. פסקה זו כולה מותאמת למינוח. למה להתעלם ממה שקרה? הייתי שותף לניסוח זה, וראיתי שייך לעניין המינוח בלבד. אפשר לנסח הוראות דומות בשביל ועדים אחרים.

הא' בן-חיים: נכון, שהסעיף כפי שהוא מנוסח כאן נוגע לוועד המינוח. אבל עובדה היא שלא פחות מזה מונח חומר של הדקדוק, ואין אנו מצליחים לסיים אותו. (הא' שלי: צריך לנסח זאת.) אנו שולחים את החוזר, שיש בו עשרה כללים, וחלק גדול מהם מתקבל על דעת החברים. מה שאנו עושים בוועד המינוח צריך לחול על ועד הדקדוק; שולחים את החוזר לחברים, הם מערערים; מזמינים את המערערים לדין, מסבירים מה שאפשר להסביר בעל פה. אם מגיעים לכלל דעה אחידה – ההכרעה היא סופית. שולחים בנפרד חומר, שהוסכם עליו בוועד ברוב של שני שלישים. וחומר שלא הוסכם עליו. אותו קיצור דרך חל גם על ועד הדקדוק ועל כל ועד אחר. אפשר בהחלט להחיל זאת על ועדים אחרים. נכון הוא, שמה שמנוסח כאן לא הביא זאת בחשבון.

הא' דותן: אני מציע להבחין בין ועד המינוח לבין ועד הדקדוק. האם אתה מסכים לכך, כי הניסוח אינו כולל את הדקדוק, או שאתה מתנגד לכך עקרונית?

הא' בן-חיים: נחליט על השאלה העקרונית ועל הוועדים בכלל. אם תזכה ההצעה העקרונית לרוב קולות, ינסחו אותה אנג התאמת הנוהל לוועדים אחרים. האקדמיה עוסקת לא רק במלים, היא עוסקת לא מעט בבניית כתיב ותעתיק.

הא' רבין: אני חשוב, שנעשתה כאן שגיאה טאקטית, אבל היא לא רק טאקטית. הצעה זו נוסחה על ידי ועד המינוח בשביל ועד המינוח. אני מבין, שיש כאן דברים, שהם טובים גם לוועדים אחרים. למה נסכן את העניין? איני יודע, איך יצביעו החברים. עד כה דיבר רק חבר אחד נגד ההצעה. ההצעה יכולה ליפול. אני רוצה להציע נוהל אחר: נצביע עכשיו רק על ההצעה של ועד המינוח, ונבקש מוועד הדקדוק שיציע לקראת הישיבה הבאה הצעה על סדרים חדשים של עבודת ועד הדקדוק, ואז נדבר עליהם. הצעה זו אינה מותאמת לסדרי העבודה של ועד הדקדוק. חברי האקדמיה יצטרכו בהצבעתם לתת "קארט בלאנש" לוועד הדקדוק שהוא יתאים את סדרי העבודה האלה לעצמו. היה יותר נכון לחכות, עד שוועד הדקדוק יעבד הצעה לעבודתו ולעבודת ועדותיו. למשל, ועדת כתיב, שהיא ועדה של ועד הדקדוק, והיא צריכה לפעול לפי הסדרים שייקבעו לגבי ועד הדקדוק. למה נעשה דבר לא-מסודר, על ידי שנעביר סדרים שהם גזורים לפי מידותיו של ועד אחר לוועד שני?

הצעתה היא, שנצביע על ההצעה לגבי ועד המינוח, וועד הדקדוק יציע הצעה נפרדת לפי מתכנת דומה.

הא' בן-חיים: השאלה היא, אם קיצור הדרך חל גם על ועד הדקדוק. והרי אנו יודעים שיש החלטות בעניין דקדוק, שאי אפשר להגיע לכלל דיון בהן. שאלות אלה חשובות לבתי-הספר לא פחות מן המונחים. אבל אני מבין, שיש הצעה פורמלית להצביע עתה על ועד המינוח להביא לדיון הצעה מותאמת לעניין ועד הדקדוק.

הא' דותן: רציתי להצטרף להתנגדות לא רק בגלל הצד הפורמלי, שלא הובאה לפנינו הצעה בעניין ועד הדקדוק, אלא לגופו של דבר. העניינים הנדונים בוועד הדקדוק שונים לחלוטין מענייני המינוח. שם נדונים עניינים עקרוניים, ואי אפשר להקביל זאת לסדר העבודה הזה, אשר לפיו יש להפריד בין מלים מחודשות לבין מלים שניתן להן שימוש חדש. בדקדוק כל הדברים חדשים הם. בדרך כלל אין מביאים לדיון במליאה דברים שהם קבועים ועומדים. בעניין דקדוק כל הדברים המובאים לדיון חדשים הם, ומעצם טיבם שונים הם.

ואשר לטענה בדבר העומס המוטל על המליאה – הרי אם מרכז הכובד של הדיון בענייני המינוח יעבור לוועד המינוח, תתפנה המליאה לדיון בענייני דקדוק. אם נוציא מן המליאה גם את ענייני הדקדוק – מה יישאר לה? רק נושאים של שינוי התקנון?

בסעיף 1 נאמר, שכל ועד "יתכנס לישיבות לעתים מוזמנות, ויהא עליו לבדוק ולהכין את ההצעות הבאות מן הוועדות לפני הגשתן למליאה". כאן יש סרבול, שלא היה עד היום בענייני דקדוק. עד היום העבירה הוועדה לשאלות דקדוק את החלטותיה או את הצעותיה ישירות למליאה, וועד הדקדוק לא התערב. לשם מה אנו מכניסים לתוך הנוהל של דיון ואישור בשאלות דקדוק גוף נוסף שלא לצורך. אני מתנגד לזה. אפשר אולי לדבר על נוהל שונה מעיקרו בענייני דקדוק, אבל הוא יהיה שונה לחלוטין ממה שכתוב פה.

הא' ייבין: איני סבור שאתה צודק. למליאה יישארו הרבה דיונים. אני מצביע על הדיון של היום. עוד לא הגענו לדיון במונחים, ואני חושש, שלא גניע לזה. על כן אני מציע, שקודם כול נקבל זאת כהנחה לדיון של ועד המינוח. עם זה נקבל המלצה, שאנו מבקשים מכל הוועדים האחרים, היכולים לכוון את עבודתם פחות או יותר במקביל להצעות אלה, שיכינו לקראת הישיבה הבאה הצעה על סדרי העבודה – וזה כולל את ועד הדקדוק, אבל ייתכן שיימצאו ועדים נוספים שיאמצו להם את הסדרים האלה.

הא' בלאו: לפי האמור בסעיף 3 רק הצעות שתתקבלנה ברוב של שני שלישים תוכרענה

בוועדים השונים. פירוש הדבר, שרק הצעות שיש בהן חילוקי דעות רציניים יגיעו למליאה. אני חושב, שההצעה כפי שהיא מוצעת היא הצעה נבונה.

הא' מלצר: הוועדה המקצועית החליטה להביא עניין לוועד המינוח. ועד המינוח הוא כאילו אובייקטיבי, הוא צריך לשמוע את דעת חברי הוועדה מצד אחד, ומצד שני את דעת המערערים. והנה, כשמגיעה שעת ההצבעה, החברים שערערו, שהם בבחינת צד בדיון, מצביעים יחד עם ועד המינוח, שהוא בבחינת הצד המכריע והמחליט. (הא' מדן: גם במליאה הם מצביעים.)

הא' בן-חיים: אם אין רוב של שני שלישים מכלל המשתתפים בישיבה להצעה מסוימת, היא תובא למליאה. המיעוט יהא רשאי לדרוש להביא עניין מסוים למליאה. נצמצם היום את ההוראה הזו לגבי ועד המינוח.

הא' ייבין: בסעיף 3 נאמר בסוגריים "יומנו כולם". לדעתי, צריך להזמין רק את אלה שיביעו את רצונם להשתתף, או שאם מזמינים את כולם, פירוש הדבר – את כל חברי האקדמיה.

הא' מלצר: לפי סעיף 3 זהו פורום פתוח.

הא' ייבין: אני רוצה, שייאמר בבהירות מה פירוש "יומנו כולם", האם פירוש הדבר, שמזמינים את כל חברי האקדמיה, או פירוש הדבר שמזמינים את כל אלה שהביעו את רצונם להשתתף בדיון?

הא' שלי: חשבתי שמזמינים את החברים שהביעו רצונם להשתתף, אבל לא את כל חברי האקדמיה. חבר שלא העיר הערה, ואינו מבקש להעיר, צריך להזמין?

הא' רבין: הכוונה של חברי ועד המינוח הייתה, שתצא הזמנה לכל חברי האקדמיה.

הא' בן-חיים: המגמה הייתה להעביר לוועד חלק הסמכות של המליאה. הצעה הזוכה לרוב של שני שלישים תוכרע בוועד המינוח. לא רצינו למנוע שום חבר מלהשתתף בדיון, אם ירצה. הכוונה הייתה שיומנו כל חברי האקדמיה, אך חבר האקדמיה אינו חייב לבוא.

הא' מלצר: חבר שלא הגיב הראה, שאין לו עניין לבוא.

הא' ייבין: אני מבקש קביעה מפורשת, מי יוזמן.

הא' מלמד: אם לא ידרוש המיעוט זאת, לא תובא השאלה למליאה. קיימת אפשרות, שהצעה לא תזכה לרוב של שני שלישים, ובכל זאת לא תובא למליאה.

הא' מלצר: יש להתנגד לניסוח כזה.

הא' דותן: צריך לתקן את הנוסח. יוזמנו כל חברי האקדמיה – זה היה הרעיון. זהו הבסיס הלגליסטי של מסירת כוח ההחלטה של המליאה לוועד המינוח. אתה שולח את הזמנה לכולם, ובכך אתה שואל את חברי האקדמיה, את המליאה.

אני מציע לתקן את הנוסח – וזו הייתה הכוונה המקורית – ולומר: "יומנו כל חברי האקדמיה".

הועלה כאן קושי, שהרכב המכריעים הוא מקרי. עשוי להיווצר מצב, שיהיה רוב של שני שלישים להצעה מצירוף מקרי זה, והמיעוט לא יוכל לערער. אני מציע, שאם המיעוט, שדעתו

לא נתקבלה, מורכב מחברי האקדמיה שבועדה המקצועית – יהיה מיעוט זה רשאי לערער לפני המליאה.

בגוף הרחב הזה, שתפקידו להחליט, יושבים חברי האקדמיה משלושה סוגים: א) חברי הוועדה המקצועית, שהם חברי האקדמיה; ב) חברי ועד המינוח; ג) חברים נוספים של האקדמיה, שהצטרפו לדיון במקרה מתוך עניין בנושא. שני הסוגים האחרונים הם חברים, שבאו לישיבה אחת ושמעו על הבעיות כפעם הראשונה, ואילו חברי האקדמיה שבועדה המקצועית התלוו לדיונים האלה במשך ישיבות רבות, לפעמים במשך שנה שלמה או אף שנים רבות. אני מבקש שתינתן להם הזכות – גם אם הם במיעוט – להביא את העניין למליאה.

הא' בן-חיים: אין באקדמיה שני סוגים של מצביעים, ואין להקנות לחברי האקדמיה שבועדה המקצועית מעמד שונה ממעמד של חברי האקדמיה שהם חברי ועד המינוח. אל המליאה באים חברי אקדמיה שלא טיפלו בנושא, ובהצבעתם הם מבטלים לעתים את דעותיהם של חברים, שעסקו באותו נושא במשך שנים. אין הבדל בקולו של חבר האקדמיה, ולא ייתכן לקבוע מעמדות. בפורום מצומצם יותר אפשר להתחשב בדעתו של חבר ועדה מקצועית, אבל אין לתת לו מעמד מיוחד בהצבעה. לא לנשיא ולא לסגן-הנשיא יש מעמד מיוחד בהצבעה. עניין זה פסול מעיקרו. מוזמנים כל חברי האקדמיה, ומי שמעוניין בא לישיבה ומחווה את דעתו. אבל אין מעמד מיוחד לשום חבר. היו חברים, שהקדישו זמנם ומרצם לנושא מסוים. ואחר כך בא הרוב ופסל את דעתם.

הא' שלי: מה הועלנו בתקנה זו? שאפנו לרכז בדיון על מונח את כל אלה שיש להם עניין בו. מי שרוצה להשתתף, בא לישיבה. אם אתם מוזמנים את כל חברי האקדמיה, הרי זה כאילו הזמנתם לישיבת המליאה, אלא שיבואו מן הסתם רק חברים תושבי העיר שבה מתכנסים.

הא' רבין: קיימנו ישיבה כזו, ובאו רק שני חברים.

הא' שלי: אין טעם להזמין אנשים שלא הגיבו בכלל, בשום שלב על ההצעה, לא לאחר החזור הראשון, לא לאחר החזור השני, וגם לא לאחר הודעת הסיכום. אם יודיע חבר, שאין לו זמן להרצות דעתו בכתב, אבל הוא רוצה לבוא לישיבה ולבסס דעתו בדיון – אינו חייב לכתוב, הוא יזמין לבוא. אדם שאין לו עניין בדבר – מה טעם להזמין?

הא' בן-חיים: מודיעים לכל חברי האקדמיה על קיום הישיבה של ועד המינוח.

הא' שלי: זה ייעשה בחוזר.

הא' רוזנטל: הכול מבינים מה הכוונה. צריך לשלוח הודעה על קיום הישיבה. אחר כך צריך לחכות, עד שיקבש משהו להשתתף בדיון, ואז יוזמן. איני מבין את כל הסרבול הזה. אם מוזמנים את כל חברי האקדמיה, הרי המעוניינים יבואו, ואלה שאין להם עניין בכך – לא יבואו לישיבה. אם יש לחבר מה לומר על המונח המסוים, הריהו בא לישיבה.

הא' מלצר: אני רוצה בכבודו של ועד המינוח, ועוד יותר אני נוהר בכבודה של המליאה. אם יקרה חלילה, שפעם אחת יבואו מלבד חברי ועד המינוח גם כל שאר חברי האקדמיה, אראה בזה חילול כבוד המליאה, כי ישיבת ועד המינוח תפסה את מקומה של המליאה. חבר האקדמיה שלא הגיב, לא התעניין בקריאה הראשונה ובשנייה, לא ערער ולא הודיע כלל שיש לו דעה אחרת – אינו יכול להופיע ברגע האחרון.

הא' בן-חיים: הצעה אחת אומרת, ששולחים הזמנה לכל חברי האקדמיה, והצעה שנייה היא, שמוזמנים רק את החברים המערערים ואת החברים שהביעו רצונם להשתתף.

הא' מלצר: בישיבה ישתתפו: חברי ועד המינוח, חברי הוועדה המקצועית, המערערים מבין חברי האקדמיה וכל חבר האקדמיה, שהודיע שהוא רוצה להשתתף.

הא' בן-חיים: איך יודיע?

הא' מלצר: אחר שקיבל חוזר, הוא יכול לערער. גניח שמונת מסוים באלקטרוניקה אינו נראה לו מתאים, אבל הוא אינו בקי במידה הדרושה בנושא כדי שיהיה מערער ממש, והוא רוצה להשתתף בישיבה.

הא' מדן: איך יוכל להודיע על רצונו להשתתף בישיבה, אם לא קיבל הזמנה?

הא' מלצר: על פי החוזר שהוא מקבל.

הא' מדן: בחוזר לא כתוב, שתהיה ישיבה.

הא' צרפתי: חברים מקבלים חוזר, שבו רשומים כללים מסוימים. אלה שמסכימים ישימו את החוזר בתיק, אלה שמערערים – יודיעו שהם מערערים. לישיבה יבואו דווקא המערערים. לכן המצב יהיה שונה מן המצב במליאה.

הא' בן-חיים: המונח יידון בין חברים שיש להם עניין במונח, לא במליאה, אלא בוועד המינוח. כדי לאפשר גם לחברים אחרים לבוא, צריך להודיע להם שיבואו לישיבה.

הא' צרפתי: מטבע הדברים שיבואו דווקא אותם חברים, שההצעה אינה מוצאת חן בעיניהם. אם הוועדה עומדת להחליט דבר שאני מסכים לו – לא אבוא לישיבה; אני אבוא לישיבה, אם דעתי אינה נוחה מכך. גם אם יוזמנו כולם, יבואו רק המערערים.

הא' איתן: מונחי הנוהל של האקדמיה אינם נהירים לחברים. בכל הפרשה הוּו לא דובר על חוזר. יש הבדל ברור בין חוזר לבין הודעת סיכום. מדובר בהודעת סיכום תמציתית, הכוללת את הבעיות שנשארו לאחר שתי קריאות בוועדה, שבין אחת לשנייה היה החוזר. מה שיובא לישיבת הסיום של ועד המינוח בצירוף כל החברים הנוכחים כאן, יהיה רק מה שנתר לעיון נוסף אחרי כל הדיונים וההתייעצויות גם בכתב עם החברים. הבה נמחק את הכתוב בסוגריים וניתן קצת אמון במזכירות, שתמצא את הדרך לגלות מי הם המעוניינים.

הא' מלצר: המליאה דנה בכך, והיא צריכה להחליט. בכל חוזר כתוב, שהחברים מתבקשים לערער עד למועד מסוים. צריך להוסיף שם, שהחבר מתבקש להודיע שהוא מבקש לערער, או שהוא רוצה להשתתף בישיבת ועד המינוח.

הא' איתן: כך לא תוכל המזכירות לעבוד. לפעמים ערעור נשמע מפי חבר, שקיבל את החומר, קיבל הודעת סיכום, קיבל הודעה נוספת לאחר הדיון האחרון, ולא הגיב עד כאן, אבל כאן במליאה – ואיננו מבטל זאת – יש לו ערעור חשוב מאוד. החבר לא טרח ולא עיין בחומר, וכאן במליאה הוא מבקש לערער. אותה הזדמנות אנו רוצים לתת לחבר גם בוועד המינוח.

הא' מלצר: יערער במליאה.

הא' איתן: אנו רוצים למנוע זאת. אנו רוצים לאפשר לחבר עד לרגע האחרון להשתתף בדיון ולהשמיע את דעתו, אם הוא מעוניין בכך. כיצד נגלה אותו? תנו אמון במזכירות שהיא תצליח לגלותו.

הא' רבין: איני מבין, מהו ההבדל בין חבר שקורא את החומר, מודיע שהוא רוצה לבוא,

ואז שולחים לו את ההזמנה, לבין חבר המקבל הזמנה ומחליט אם הוא רוצה לבוא או אינו רוצה. שולחים את ההזמנה לכל החברים, ומי שמעוניין בכך – בא. אם מותר לכל חבר לבוא לשיבה, צריך לשלוח הזמנה לכל חבר, ולא להעניש אותו על שלא ערער או לא הגיב. אדם מתפנה ובא, וזה סימן מספיק להתעניינותו. למה לנו לסבך את העניין, רק כדי להעניש את החבר שלא ענה קודם?

הא' בן-חיים: איני רואה כאן חילוקי דעות. אני מוכן לקבל את הצעתו של הא' מלצר ולומר: כל חבר האקדמיה המודיע על רצונו להשתתף בשיבה. אני מתחייב לבדוק את הרשימה ומוכן אישית לברר עם החבר, אם רצונו לבוא.

הא' ייבין: הערה לניסוח: נאמר כאן "ישתתפו", ויש בזה משום חיוב. איננו מחייבים איש להשתתף. מוטב לומר "רשאים להשתתף", או "יכולים להשתתף".

הא' בלאו: אני רוצה להציע שנקיים הצבעה. ייתכן שאחת ההצעות תזכה לרוב, ולא יהיה צורך בפרשנות או בוויכוח נוסף.

הא' מלצר: אני רוצה לשנות את ההצעה, כדי להגיע לאחדות דעות.

הא' רוזנטל: דבריו של הא' בן-חיים מראים, עד היכן הגענו, אם הוא צריך לשאול כל חבר, אם הוא רוצה לבוא. זו לא שאלה של כבוד, לא של המליאה, ולא של ועד המינוח; זוהי שאלה של יעילות. וזו גם שאלה של פנאי. בקושי רב אוכל לבוא לשיבה כזו, אפילו אם אני מעוניין. ואני מבטיח לכם, שבוודאי לא אכתוב שום מכתב. איך אפשר להטיל על החברים לכתוב מכתבים, שהם מבקשים להשתתף בשיבה? חבר המעוניין בכך יבוא לשיבה. אני מבקש את החברים לקבל את ההצעה.

הא' מלצר: אני מבקש למתן את ההצעה ולומר "ישתתפו" – ויש להם חובה להשתתף – חברי ועד המינוח, חברי הוועדה המקצועית והמערערים מבין חברי האקדמיה, וכן יוזמנו כל חברי האקדמיה".

הא' בלאו: אולי יש רוב להצעה, שכל החברים יוזמנו.

הא' ייבין: אם אומרים "ישתתפו", פירוש הדבר שמחייבים אותם לכך, ח"ו יביאו אותם בכוח. הכוונה היא, שאלה יכולים להשתתף. אם אנו מוחקים את האמור בסוגריים, אנו יוצאים ידי חובתנו כלפי שאר החברים שיחפצו להשתתף.

הא' בן-חיים: לפנינו שתי הצעות: האחת – לאשר את הנוסח המוצע, במחיקת המלים המופיעות בסוגריים, והצעה שנייה – להוסיף את המלים "וכן יוזמנו כל חברי האקדמיה".

הא' שלי: אם כן, נמחק את המלים "כל חבר האקדמיה הרוצה להשתתף".

הא' דותן: למה למחוק?

הא' ייבין (כמ"מ הו"ר): אנו עוברים להצבעה.

6 – בעד ההצעה כפי שבאה בנוסח של סעיף 3 הצביעו
 1 – בעד מחיקת המלים "יוזמנו כולם" המופיעות בסוגריים
 3 – בעד ההצעה להוסיף את המלים "וכן יוזמנו כל חברי האקדמיה"
 נתקבלה ההצעה כנוסחה בסעיף 3.

הא' ייבין: אנו מקבלים את הסיכום הבא: המליאה מבקשת מכל שאר הוועדים, הסבורים שאפשר להסדיר את עבודתם בצורה פחות או יותר מקבילה להצעות אלה, שיביאו אל המנהלה את הצעותיהם בדבר סדרי העבודה שלהם.

הא' דותן: אני מציע בכל זאת לתת אפשרות לחבר האקדמיה שבועדה המקצועית לערער לפני המליאה. אני חושב, שזו שאלה חשובה. אנשים עובדים במשך שנים רבות בוועדה. איני אומר, שיש להם זכויות יתר, אבל זכותם היא, שדעתם תישמע בפני המליאה, ואין לשלול מהם זכות זו, גם אם הם מיעוט בגלל הצטרפות מקרית של מוזמנים בדרך זו או אחרת.

הא' סדן: האם אין אנו הופכים את המליאה לוועדה שנייה באופן שעבודת הוועדה היא כמעט בטלה? כאן יחזור כל הוויכוח.

הא' דותן: מדובר על מקרה קיצוני, ששני חברי האקדמיה בוועדה המקצועית נמצאים במיעוט. זהו דבר נדיר; אבל במקרה זה אני חושב, שצריך לתת להם את האפשרות הזאת.

הא' שלי: ואם רק אחד מהם?

הא' בן-חיים: אני חושב שיש חשיבות גדולה לכך, שחבר שנשאר במיעוט יקבל את דעת הרוב. זהו עניין עקרוני. יש רבים רבים שנשארים במיעוט. אם נעביר את העניין מאינסטנציה לאינסטנציה, נמצאנו מסלפים את הכוונה העיקרית.

הא' ייבין: מי בעד ההצעה של הא' דותן, שתינתן רשות לחבר האקדמיה שהוא חבר הוועדה המקצועית, אם נשאר במיעוט, להביא את ערעורו לפני המליאה?

בעד ההצעה של הא' דותן הצביעו - 2

נגדה - 6

ההצעה לא נתקבלה.

סעיף 4 - נתקבל.

הא' ייבין: אני מעמיד להצבעה את ההצעה הבאה: המליאה ממליצה לפני הוועדים האחריים, שעד לישיבה הבאה יגישו הצעה על דרכי עבודתם למנהלה, והמנהלה תביא את ההצעות לפני המליאה.

בעד ההצעה כפי שהובאה לפני המליאה - 7

נגדה - 1

ההצעה נתקבלה.

ג. הא' רבין: אני מציע, שנצביע עכשיו על רשימת שמות היונקים מחוץ לארץ. בהודעת הוועדה נאמר, שכותרת הרשימה תהיה "יונקי נֶכֶר". אם לא נגיע לכלל החלטה על שמה של הרשימה עצמה - נוכל להדפיס את הרשימה בלי השם. ולאחר מכן נוכל להחליט על השם. אני רוצה להציע, שננסה להגיע לכלל החלטה על גוף הרשימה.

הא' איתן: ברשימת שמות בעלי-חיים הבדל ניכר בניסוח הכותרת. איש המקצוע קרא לזה: "יונקים" או "זוחלים" מחוץ לארץ. הוועדה סבורה, שנוסח זה כבד מדי, שכן לפעמים יש צורך להוסיף שם תואר. הא' שלונסקי הציע בוועדה "יונקים נכריים", והוועדה קיבלה אותה שעה את ההצעה. הכותרת הייתה טפל לעיקר, שהוא - השמות שברשימה. אך מספר חברים ערערו על המלה "נכריים" בטענה, שהמלה "נכרי" מכוונת לאדם נכרי, והוצע לומר "זרים".

בישיבת ועד המינוח קיבלה הוועדה את המונח "זרים", אבל בעת הדיון בוועד המינוח הציעה גב' בהט לומר "יונקי נכר". זוהי ההצעה המובאת כאן.

הא' מלצר: זוהי סמיכות לא נוחה.

הא' איתן: הצעת ועד המינוח היא "יונקי נכר", לא כהצעת הא' שלונסקי "נכריים", לא כהצעת הא' מלצר "זרים", ולא כהצעה הראשונה "יונקים מחוץ לארץ". על גוף הודעת הסיכום היו ערעורים, הוועדה דנה בכך והביאה לפני ועד המינוח הצעה לשינויים. בישיבת ועד המינוח כבר השתתפו, כפי שהוחלט היום, גם חברי הוועדה ומומנים – כל חברי האקדמיה, מהם בא רק אחד. באותה ישיבת סיום נתקבלה ההחלטה המוצעת כאן. גם המערערים הסכימו לכך.

הא' דותן: מדוע זה מובא למליאה?

הא' איתן: זה מובא לאישור לפי התקנה החדשה.

הא' דותן: האם היו מתנגדים?

הא' מלצר: עדיין אני מתנגד למלה "נכר".

הא' איתן: בסעיף האחרון לא היו גם ערעורים על הודעת הסיכום. לכן לא היה מקום לדיון חוזר שני בוועדה, ולא היה מקום לדיון בוועד המינוח.

ההצעה, כפי שהייתה בהודעת הסיכום המובאת לאישור – "זוחלי נכר" – אף היא אושרה בוועד המינוח. ועד המינוח לא מצא שום ערעור על הכתוב כאן בשני הסעיפים של זוחלים ויונקים, והוא מודיע למליאה, שקיבל את ההצעה. עדיין לא יכולנו להסתפק בהודעה בלבד, שרק היום אושרה התקנה החדשה.

הא' מלצר: ההתנגדות למלה "נכר" מצדי שרירה ועומדת. זה יותר טוב מאשר "יונקים נכריים", כי "נכרי" הוא לא-יהודי. גם המלה "נכר" אינה טובה. צורת הסמיכות – "יונקי נכר" – אינה נוחה. גם לא המלה "מחוץ לארץ". קשה לדעת, אם ציפור זו היא מארץ זו או אחרת.

הא' ייבין: אני מרגיש את עצמי במצב לא נוח. היום נתקבלה החלטה האומרת, שמה שהוכרע בוועד המינוח, ולא היה על כך ערעור או בקשה להביאו למליאה – מוכרע. אם נהג לפי הנהג החדש, הרי הערעור של חברנו מלצר פסול. אבל הואיל ונהג זה נתקבל רק היום, אני מוסר להחלטתכם אם נהג היום לפני משורת הדיון ונעיין בערעור, או לא.

הא' בן-חיים: אין עונשין אלא אם כן מזהירים. לחבר יש זכות להגיש את הערעור, והמליאה צריכה להחליט.

הא' ייבין: הרי שאתם מסכימים שנדון בערעור.

הא' מיקם: המלה "זרים" יש לה טעם של משהו מוזר ודוחה, בעוד שהמונח "נכר" נקי מזה. אם עלינו לבחור בין "זרים" לבין "נכר" – אני נוטה למלה "נכר", ולפי זה צריך להחליט.

הא' צרפתי: אחד מחסרונותיה של המלה "נכר" הוא, שהיא ספרותית מאוד: "אלהי נכר הארץ...". המלה "זרים" ראויה יותר. נאמר, שהמלה "זרים" מעוררת הרגשה של דחייה. זה עניין סובייקטיבי (אני, למשל, איני מרגיש זאת). לכן קשה להחליט לפי זה. לדעתי, המלה "זרים" טובה יותר מאשר "נכר".

הא' שלי: במלים "זר" ו"נכר" נתקלנו גם בשטחי מינוח אחרים. איננו גורסים "מדינה זרה",

גם לא "מדינת נכר". המלה "נכר" נשמעת רכה יותר. "זר" מקרב את העניין ל"מזור", לדוחה. אנו אומרים: "מדינת חוץ", "אזרח חוץ", "מטבע חוץ". אולי נוכל לומר "יונקי חוץ".

הא' רבין: זה בניגוד ל"יונקי בית".

הא' רוזנטל: רצייתי להציע בשמו של הא' מירקין "יונקי חוץ".

הא' רבין: את המלה "חוץ" הציעו אנשים אחרים מחוץ לאקדמיה. יש פה קושי. אנו מדברים על חיות. יונקים וזוחלים הם חיות. יש חיות בית, בניגוד לחיות בר. המלה "חוץ" מזכירה את הניגוד של "בית". "זוחלי חוץ" אומר, שאלה זוחלים הנמצאים בחוץ, בעוד שזוחלי בית הם החרקים שבבית. ואם באנו לומר זאת בסמיכות ל"חוץ", למה לא נאמר "חוץ לארץ"? איני רואה רע ב"חוץ לארץ".

הא' שלי: "חוץ" הוא ניגוד של "פנים". כך מקובל בלשון. יש יונקי פנים. בניאוגרפיה יש מימי פנים ומימי חוץ.

הא' איתן: ההצעה "חוץ" היא ניטרלית. אפילו בניגוד עניין פשוט כזה אני חושש מערעור מאוחר של בעלי המקצוע. מקצת הערעור הצפוי עלה בדעתי, ואני יכול לומר אותו. קיים כאן גם קושי לשוני-דקדוקי. יש לא רק מלים פשוטות כמו "יונקים" ו"זוחלים", שעמהם אפשר לבנות סמיכות; יש לנו גם דו-חיים, האם נאמר: "דו-חיי חוץ"? לגבי "נכר" אפשר לומר כאן "מן הנכר". אי אפשר לומר "מן החוץ", זה לא משתמע "מחוץ לארץ".

הא' בן-חיים: יש חיות או צמחים שמביאים ארצה, והם גדלים פה והופכים להיות ארציים. אם אנו מתכוונים לחיות כמו נמר, הנמצא רק בגן החיות – מביאים אותו מחוץ לארץ; אם הכוונה לומר, שחיות אלה הן מובאות מן הנכר, הרי המלה "נכר" מביעה את המוצא. החיה היא אינה אזרחית כאן. נכרי הוא ניגודו של האזרח. כן גם בחיות. נראה לי, שמותר להשתמש במלה "נכרי". החיות לא גדלו כאן. המוצא שלהן הוא נכרי.

הא' רצהבי: בבחירת המונח המתאים יש להבחין בין אי-דיוק לשוני לבין טעם. "נכר", "זר" – מלים מקראיות הן וכשרות מבחינה לשונית. אם הן מעוררות סלידה כלשהי (בפרט "זר" המזכירה: "עבודה זרה", "אל זר"), הרי זה עניין של טעם בלבד, אך אין בדבר משום פסול לשוני. מה שאין כן "חוץ". "חוץ" אינה היפוכה של "ארץ ישראל" אלא של "בית". שכך מצינו במקרא: "מבית ומחוץ", "החרב בחוץ והדבר והרעב מבית". ואם הבררה היא בין הבעה מדויקת לבין טעם, הרי שדין קדימה להבעה מדויקת. מלבד כל זה, ייחודה לה התיבה "חוץ" בלשונם המדוברת של בני תימן, שימוש מיוחד – "נעל", והיא קיצור הלשון "חוץ מכבודך" (לשון נקייה ל"נעל"). דומני שמכל ההצעות השונות יש להכריע את הכף לצד "נכר".

הא' ייבין: בין שנאמר "חוץ" או "פנים" – אין זה מונח טוב. יש ימות פנים, ימות שהן בפנים הארץ. אין זאת אומרת, שהן בפנים ארץ-ישראל. ימות פנים יש גם ברוסיה וגם באמריקה. אנו רוצים לומר, שאלה הם בעלי-חיים, שאינם מצויים בארץ זו אלא בגן החיות בלבד. נראה לי לאחר כל הוויכוח, שהמלה "נכר" מביעה את הכוונה יותר. אין זה שם-תואר, וזוהי סמיכות אל "חיות" ואל "ארצות", שהן מחוץ לארץ ישראל. כל מה שהוא מחוץ לארץ – הוא נכר.

הא' מלצר: הטוב ביותר הוא לכתוב כפי שנדפס כאן: יונקים מחוץ לארץ. זה פוטר אותנו מסמיכות.

הא' מיקם: "מחוץ לארץ" – אין זאת אומרת, שמוצאו מחוץ לארץ, הוא יכול להיות רק מובא מחוץ לארץ.

הא' איתן: המושג "מחוך לארץ" אינו טוב מטעם נוסף. יש בהמות בית, יש בקר שמביאים אותו מחוך לארץ. "חוך לארץ" זהו דיבור יום-יומי. אפשר להביא הכול מחוך לארץ, ובכלל זה חיות הנמצאות בארץ. החלוקה היא לא גיאוגראפית ולא מסחרית. החלוקה היא זואולוגית. יש בארץ פרה הולנדית.

הא' שלי: בהצבעה על "נכר" אני מציע שנוותר על הסמיכות בבעל חיים שכינוי בסמיכות, כמו דו-חיים. הרי עם כל נטייתנו לסמיכות עדיין לא פסלנו את שם-התואר "נכרי".
נאמר: דו-חיים נכרי.

הא' ייבין: יש שתי אפשרויות: או שם-התואר – "נכרי" או "זר" – או הסמיכות: חיות נכר, חיות חוך לארץ. מי בעד ההצעה שנרכיב שם-תואר?

הא' בן-חיים: קשה להכריע על כך. משתמשים בזה לפי הצורך.

הא' מיקם: אני מציע, שהניסוח יהיה כזה: בעצם אנו מקיימים את הסמיכות, אלא במקרה יצא מן הכלל, כאשר אי אפשר להשתמש בסמיכות, יותר השימוש בשם-תואר; אבל בדרך כלל ובעיקר משתמשים בסמיכות.

הא' בן-חיים: איננו פוסלים סמיכות. אפשר לומר "חית נכר", או "חיה נכרית", "דו-חיים נכריים". אני מציע, שנצביע על ביטוי מסוים, ולא על עקרונות.

הא' ייבין: נצביע קודם על הצעת הוועדה.

בעד ההצעה לומר "יונקי נכר", "זוחלי נכר" הצביעו – 9
נגדה – 3
ההצעה נתקבלה.

הא' ייבין: יש גם הצעה לומר "יונקים זרים" או "יונקי חוך".

בעד ההצעה לומר "יונקים זרים" הצביעו – 2
נגדה – רוב
בעד הרשימה כולה הצביעו – 12
הרשימה נתקבלה.

ד. הא' ייבין: נשמעה הצעה לדחות את הדיון במונחי הכימיה לישיבה הבאה של המליאה.

הגב' בהט: הרשימה אושרה כולה בוועד המינוח, ואין עליה שום ערעור.

הא' רבין: דננו בדברים אלה בוועד המינוח מתוך הנחה שתימסר הודעה למליאה. נדונו כאן כמה וכמה עניינים, ובעיקר נדון עניין שהוא כבד משקל, וזו השאלה של היסודות הזרים והעבריים בתוך מונחי הכימיה. אחרי שאלות וערעורים שוכנענו על ידי חברי הוועדה, שאכן צריך לקבל את העיקרון, שלפיו בשמות של צירופים כימיים צריך להשתמש גם במלים זרות. אותה ישיבה הייתה רחבה, והיא החליטה על כך. לפי מה שהוחלט היום במליאה, אין לערער על כך. אך אני מציע שנאפשר לחברים להביע דעתם, ולכן אני מבקש שנדחה את הדיון.

היו כמה דברים, שלחברי ועד המינוח היו השגות עליהם. הייתה הרגשה של אי-נוחות בשל השימוש של מינוח לועזי לגבי דברים אלה. נאמר בהודעה:

גם ליד השמות הלועזיים: טריגולי, טטרוגנאלי, הקסגולי יבואו השמות העבריים: שלושני, ארבעני, ששני.

אני מציע, שנבקש מאחד החברים שירצה על הסיבות, למה נתקבל העניין של מינוח כפול שהובאו גם מלים עבריות וגם מלים לועזיות לאותם דברים. מן הראוי, שלפחות נדע את הסיבות לכך, ואם החברים רוצים לקבל ידיעות נוספות או לערער – יוכלו להביע דעתם. כאשר תוצע הרשימה לפני חברי האקדמיה, יהיו ערעורים על העניין שנתקבל עקרונית בישיבה של ועד המינוח, ובה יידון הדבר מבחינה עקרונית מכל הצדדים.

הא' ייבין: איננו יכולים להכריע בנדון זה.

הא' רבין: אין זה אישור של הרשימה; זהו אישור עקרוני.

הא' בן-חיים: אני מציע, שנקבל את המונחים. מדוע מופיעים כאן שני מונחים, עברי ולועזי? זוהי תוצאה של מאבק בשתי ישיבות. אנשים רצו, שיהיו מונחים לועזיים, שכן אין כוונתם ככוונת מונחי המתמטיקה הדומים להם. הם רצו במונח "טריגונומי", בטענה שהמונח המתמטי "משולש" או "משולשי" יכול להטעות. כדי שלא יהיו המונחים כל כך כבדים בלועזית, הייתה הצעת פשרה להוסיף צורה עברית מחודשת. לו עבדנו לפי התקנון שנתקבל היום, היה זה עניין של הודעה בלבד.

הא' ייבין: השאלה היא, אם אנו נכנסים לגופו של העניין. הייתה הצעה לדחות את הדיון.

הא' רבין: אני מוותר על הצעתי.

הא' רוזנטל: השאלה היא עקרונית. בשאלות עקרוניות של מינוח מדויק במדע מדויק מצוה לשמוע דבריהם של אנשי המקצוע. אני רוצה להקל על הלב ולומר, שצורות אלה הן "עבריות" מסורתיות והן מופיעות בלשון חכמים, כגון במשנת נגעים יב, א (טריגון), ובתוס' שם ו, ג; ובמובן זה ממש: "טטרגון" – כפול ארבע, "טריגון", – "דריגון" – כפול שלוש, בתוס' נזיר א, ב ובמקבילות שבירושלמי ובבלי שם. אלה הם מונחים המקובלים על אנשי המקצוע, הם מבטאים בזה את מה שהם חושבים. יש לכך חשיבות. מה גם שיש אפשרות של שימוש כפול. אני חושב שזה כשר וישר.

הא' מלצר: אולי אפשר לומר ארבעוני, ולא ארבעני.

הא' ייבין: נכון שהדברים מופיעים במשנה (טריגון), אבל אנו מקבלים בסופו של דבר מונחים בשביל תלמיד בית ספר תיכון. האם תלמיד בית-ספר תיכון יודע מזה "טריגון"? האם הוא יודע בכלל, שקיימת מלה כזו.

מה שהציע הא' מלצר – זו שאלה של טעם. לי יהיה קשה לומר או לקבל ארבעני, כי יבליעו את האות ע"ן בקמץ שלפניה.

בהצבעה אושרה הרשימה.